

ИЗБОРНОМ ВЕЋУ ПРАВОСЛАВНОГ БОГОСЛОВСКОГ ФАКУЛТЕТА

На седници Наставно-научног већа одржаној 24. фебруара 2016. одређени смо у Комисију за припрему извештаја о пријављеним кандидатима за избор у звање редовног/ванредног професора за ужу научну област Патристика, по конкурс објављеном у листу *Информер* – додатак „Послови“ од 2. март 2016. По прегледу приспелих пријава и предлога подносимо вам следећи:

РЕФЕРАТ

На расписани конкурс пријавио се један кандидат – др Максим-Милан Васиљевић, ванредни професор на катедри за Патрологију Православног богословског факултета Универзитета у Београду.

Биографија кандидата

Максим-Милан Васиљевић је рођен 27. јуна 1968. у Фочи. Основну школу завршио је у Сарајеву (1983), а Богословију Светог Саве у Београду 1988. Студирао је теологију на Православном богословском факултету Универзитета у Београду и класичну филологију на Филозофском факултету Универзитета у Београду (1990-1992). Дипломирао је теологију 1993. са просечном оценом 9,52. Као стипендиста Републике Грчке (1995–1997) магистрирао је на Каподистријском универзитету у Атини 1996, а три године касније (1999), као стипендиста Фондације Александар Оназис, на истом Универзитету одбранио је докторски рад из области систематског богословља и патристике под насловом „Човек заједнице у Христу: ‘Учешће у Богу’ у богословској антропологији Светог Григорија Богослова и Светог Максима Исповедника“. Годину дана је провео на постдокторским студијама из области византијске историје и хагиографије на Сорбони (Ecole pratique des Hautes Etudes, 2003/04). Истовремено, студирао је теорију и праксу сликања на Француској академији лепих уметности у Паризу (Beaux-Arts). Био је асистент (1998-2000), а потом и доцент (2000-2006) на предмету Хришћанска антропологија са социологијом на Православном богословском факултету у Фочи (Универзитет у Источном Сарајеву) као и на предмету Византијска философија (2001-2002) на Филозофском факултету истог Универзитета. Предавао је патрологију, канонско право, а сада предаје догматику на Теолошком факултету у Либертивилу (САД). На Православном богословском факултету Универзитета у Београду постаје доцент на предмету Агиологија (2000), а потом и на предмету Патрологија 2 (2005). Ванредни професор на Катедри за патрологију постаје 2011, на истом Факултету.

Током боравка у Грчкој изучавао је византијску иконографију под руководством Стаматиса Склириса (Атина 1998-2000) и византијско појање под руководством Ликурга Ангелопулоса. Замонашен је у манастиру Тврдош и рукоположен у чин ђакон 18. августа 1996. Био је привремени клирик Јеладске Цркве (Атинска Архиепископија) и ђакон у храму Свете Ирине у Атини 1996-1999. Рукоположен је у чин јеромонаха 19. августа 2001. године у Требињу, а за епископа Хумског хиротонисан у Сарајеву 2004. године. Устоличен је за епископа Западноамеричког 2006. у Лос Анђелесу.

Од 2005. до 2010. године био је уредник часописа *Богословље*. Оснивач је и уредник

издавачке куће *Sebastian Press*, која је до сада објавила преко 50 теолошких књига. Оснивач је и уредник фондације *Serbica Americana*. Званични је представник Српске православне Цркве у Скупштини дијаспоре и Одбора за веру и поредак (Faith and Order) Светског савета цркава (World Council of Churches). Управник је и наставник епархијске иконографске школе надахнуте византијским сликарством и иконама Стаматиса Склириса. Почасни је председник фондације „Српско благо“. Уредник је Годишњака епархије западноамеричке.

Влада грчким, руским, енглеским и француским језиком.

Наставно-педагошки рад

Наставно-педагошки рад Максима Васиљевића је започео на Богословском факултету у Фочи у звању асистента (1998-2000) а потом и у звању доцента (2000-2006), а наставио се на Православном богословском факултету Универзитета у Београду у звању доцента (2004), а потом и ванредног професора (2011–2016). У свом раду користио се савременим педагошким методама и мултимедијалним средствима. Наставно-педагошки рад кандидата је изузетно позитивно оцењен од стране студената, следећим оценама: 4,31 (2010/11) 4,22 (2011/2), 3,44 (2012/3), 4,61 (2014/5). Током последњих пет година био је ментор више завршних, дипломских и мастер радова, као и члан више комисија за одбрану докторских дисертација.

Научно-истраживачки рад:

Кандидат Максим Васиљевић је показао способност да се компетентно научно-истраживачки креће у више комплементарних научних области од значаја за предмете на којима је ангажован као ванредни професор. Посебно истичемо склоност кандидата за неговање холистичког приступа у изучавању богословских предмета. Комисија нарочито вреднује и интердисциплинарни приступ који кандидат примењује у теолошким студијама, а који доприноси отварању могућности сарадње Православног богословског са другим факултетима, док православном моделу мисли даје преко потребну појмовну прецизност и дијалошку отвореност.

Следи списак радова у вези са поменутиим научно-истраживачким областима кандидата а ради оценое његовог доприноса областима којима се бави. Радове презентујемо хронолошки:

Монографије

1. *Светост – божанска и људска: Богословско-историјско истраживање Светог, светости и светитеља у Цркви*, Београд, 2010.
2. *History, Truth, Holiness: Studies in Theological Ontology and Epistemology*, Sebastian Press, Los Angeles, 2011.
3. *Вера и живот: Између трансцендентности и контекстуалности*, Православни Богословски факултет, Београд, 2013.

4. *Човек заједнице у Христу: „Учествовање у Богу“ у теолошкој антропологији Св. Григорија Богослова и Св. Максима Исповедника*, Београд, 2015.
5. *Against the Self-Evident: Patristic and Pastoral Insights*, New York, Saint Vladimir's Seminary Press, 2016.
6. *„Верно огледало ближњег лица“: Патристичко-историјска студија о иконичности - од Св. Кападокијаца до Св. Теодора Студита*, Врњци-Лос Анђелес, 2016.

Радови у часописима, поглавља у монографијама, учешћа у научним скуповима, интервјуи, предговори, поговори

1. „Православље пред изазовом модерне и постмодерне – критичке напомене“ (Π ρϑοδοξία μϑροστϑ στϑ φαίνόμενο μοντερνισμοϑ καϑ ματαμοντερνισμοϑ). Реферат на Међународном научном симпосиону, *Православље 2000: прошлост-садашњост-будућност*, Атина, 4–8. маја 2000. године.
2. „Предговор“ у: Максим Васиљевић (прир), *Свети Григорије Палама у историји и садашњости*: зборник радова Међународног научног симпосиона, Србиње-Острог-Требиње, 2001.
3. „Хагиограф Николај – савремени мистагог светости“, у: *Свети Владика Николај Охридски и Жички*, ур. Еп. Атанасије Јевтић, Жича 2003, 401–425.
4. „Оглед биобиблиографије Епископа Атанасија“ (у сарадњи са монахом Игњатијем Марковићем), у: Атанасије Јевтић, *Христос – Алфа и Омега*, Врњци- Требиње 2004, 303–349.
5. „Светост и другост: од светости као етичког појма до светости као ипостасног појма“, *Богословље* 1–2/2005, 150–166.
6. „The Testimony of the Orthodoxy in 21th Century“. Излагање на Diocesan Days of the Western American Diocese, September 2006.
7. „Le paysage du monde divin“. Текст за каталог изложбе православних српских иконографа у УНЕСКО, Париз, 2006.
8. „Θεϑς Περβατικϑς – Θεϑς τϑς κοινωνίας: Μιϑ συμβολϑ Γρηγορίου τοϑ Θεολόγου καϑ Μαξίμου τοϑ Πομολογητή στϑν Πν νοια τϑς κοινωνίας“, *Philotheos: International Journal for Philosophy and Theology*, 5 (2005) 240–247.
9. „Сила у немоћи“, „Начин постојања“ и „закон природе“: допринос Светога Максима Исповедника теми превазилажења тварности, *Луча: часопис за философију и социологију* 2006, 423–434.
10. „Религија и еутаназија“. Предавање на трибини под називом „Религија и еутаназија“, Коларчев универзитет, петак 26. маја 2006. (необјављено).
11. „The Address of His Grace Bishop Maxim of Western America, on the Occasion of His Enthronement in Los Angeles July 30/17, 2006“ у: *The Enthronement of His Grace Bishop Maxim*, Los Angeles 2006, 6–7.
12. „Unitas и alteritas у еклисиологији синодалности“, *Vrhbosnensia* 1 (2006), 29–48.
13. „Поводом 80 година ‘Богословља’“, *Богословље* 1–2 (2006) V–VII.

14. "Атанасије Јевтић, *Еклисиологија Светог Апостола Павла*", *Богословље* 1–2 (2006) 274–275. Приказ.
15. „Амфилохије Радовић, *Тајна Свете Тројице по Светом Григорију Палами*“, *Богословље* 1–2 (2006) 275–277. Приказ.
16. „The Orthodox Marriage and Family“. Предавање одржано на *KSS Annual Retreat*, Џексон (САД), 2007 (необјављено).
17. "The Icon and the Ultimate State of Existence", у: Stamatis Skliris, *In the Mirror*, Los Angeles 2007, 205–209.
18. „Holy Icons and the Ultimate State of Being“, *Annual of the Western American Diocese*, Los Angeles 2007, 37–39.
19. „Етос светости између онтологије и гносеологије“, *Видослов* 42 (2007) 41–52.
20. "Ecclesiological provincialism compared to the Church's concrete unity", *The Path of Orthodoxy*, 42/5 (2007).
21. „St John the Chrysostom“. Излагање на Commemoration of the 1600th Anniversary of the Repose of St. John Chrysostom, St. Sophia Greek Orthodox Church, November 13–14, 2007 = „St John the Chrysostom“, *Annual 2007 of the Western American Diocese*.
22. "Charting a Vision for Mission, Outreach and Evangelism", *Annual 2007 of the Western American Diocese*, 30–33.
23. „Homily On St. John Chrysostom“, *The Path of Orthodoxy*, 42/12 (2007).
24. „Икона и коначно стање постојања“, у: *Лицем к лицу* (изложба икона и слика Стаматиса Склириса), Хришћански културни центар, Београд 2007, 23–28.
25. „Однос истине и историје: неке импликације по однос теологије и науке“, *Богословље* 1–2/2007, 27–50.
26. "An Existential Interpretation of Dogmatics: Theological Language and Dogma in the Face of the Culture of Pluralism", *St Vladimir's Seminary Quarterly* 51 (2007) 395–422.
27. "Created in God's Image. The Image of Man in Jewish, Christian, and Muslim Tradition", in: *Visions of a Just Society*, International Consultation in Sarajevo, 13–16 November 2005, Abraham Forum and Konrad-Adenauer Stiftung, Сарајево 2006, 20–26.
28. "Bishop Maxim to Bishop Longin", *Annual of the Western American Diocese* 2007, стр. 61.
29. „Значај Светога Максима Исповедника“, реч на промоцији часописа Луча, посвећеног Светом Максиму, Велики амфитеатар Православног богословског факултета, Београд 2008 (необјављено)
30. „Предслов“ у: Атанасије Јевтић, *Осам предавања о Светој Литургији*, М. Васиљевић, Р. Младеновић (ур), Манастир Жича 2008.
31. „La conception de la sainteté dans l'œuvre hagiographique de Syméon le Métaphraste“, *Revue des Études Byzantines* 66 (2008) 191–207.
32. "An Existential Interpretation of Dogmatics", *Annual 2008 of the Western American Diocese*, 44–46
33. "Truth and History: Implications in Theology and Science", *Centennial Commemorative Book*, Los Angeles 2010.
34. "Growing in the Grace and Knowledge of Jesus Christ", *Annual of the Western American Diocese* 2008, стр. 4.
35. "Diocesan Iconography Studio", *Annual of the Western American Diocese* 2008, стр. 61–63.
36. „Уводно слово“, *Богословље* 1 (2009) V–VI.

37. „Неопатристичка Христологија у постмодерној култури“ (Π πατερική Χριστολογία στὴν μεταμοντέρνο κόσμο), предавање на међународном симпозиону у Волосу, маја 2009. године. Зборник текстова излази ускоро под називом „Црква и култура“ (*Church and Culture, Εκκλησία καὶ πολιτισμός*). – “Neopatristic Christology in Postmodern Culture: Presuppositions and Criteria for a Contextual Theology” Presented at the International Conference on “Church and Culture” in Volos, Greece, May 7–10, 2009.
38. “Chalcedon’s Christology in a Postmodern World”, *Annual of the Western American Diocese* 2009, 20–25.
39. “Receiving One Another as Jesus Christ Received Us to the Glory of God”, *Annual of the Western American Diocese* 2009, 4.
40. “New Releases from Sebastian Press”, *Annual of the Western American Diocese* 2009, 44–46.
41. “Νεοπατερική Χριστολογία στο μεταμοντέρνο πολιτισμό”, *Θεσσαλία*, Βόλος, 10. маја 2009.
42. “Holiness and Otherness”, *Θεολογία* 1/2010, 77–98.
43. „Предговор“ у: Св. Григорије Богослов, *Три Беседе о Епископима*, уредио и превео Еп. Атанасије (Јевтић), Београд 2009.
44. “Συνάντηση στὸ Πίπεδο Πλευθερίας καὶ Πγάπης. Σύντομη παρουσίαση τῆς θεολογικῆς προτάσεως τοῦ π. Ιουστίνου Πόποβιτς”, *Πειραϊκὴ Εκκλησία*, Μάιος 2010, 24–27.
45. „Сусрет у равни слободе и љубави: парадигма конкретног предлога Оца Јустина Поповића“, *Видослов* 50 (2010) 88–92.
46. „Постоји ли биохемија слободе?“, *Богословље* 1/2009, 95–136.
47. “Trois théologiens serbes entre l’Orient et l’Occident. Nicolas Velimirovic, Justin Popovic et Athanase Jevtic”, *Istina* LVI (2011) 63–78.
48. “A Prolegomenon to a Study on Gender and Otherness: With Particular Reference to the Theology of John Zizioulas”, *Philotheos*, 11 (2011) 261–269.
49. „Предговор“ у: *Treasures New and Old. Writings of St Nikolai of Ochrid and Zhicha*, Sebastian Press Los Angeles, 2010, 3–5.
50. “Ethos of Holiness between Gnoseology and Ontology”, *Greek Orthodox Theological Review*.
51. „Сусрет и заједничарење у различитости: Српска теологија у односу са Западом. Николај Велимировић, Јустин Поповић и Атанасије Јевтић као парадигме једног предлога“, Богољуб Шијаковић (прир.), *Српска теологија данас 2010*, Зборник радова другог годишњег симпозиона одржаног на Православном богословском факултету 28–29. маја 2010, Београд 2011, 645–666.
52. „Хагиографско дело Симеона Метафраста у светлости односа историје и есхатологије“, *Богословље* 1/2010, 94–144.
53. “On the Work of the First Episcopal Assembly of Orthodox Bishops of North America”, *Annual of the Western American Diocese* 2010, 13–16.
54. “New Releases from Sebastian Press”, *Annual of the Western American Diocese* 2010, 51–54.
55. “The Church and the Challenges of Contemporary Life”, *Annual of the Western American Diocese* 2010, 4.

56. "First Ever Orthodox Icon Exhibit in Pasadena", *Annual of the Western American Diocese* 2010, стр. 35–36.
57. "An Orthodox View of Stewardship", специјално издање Српске православне Цркве за Северну и Јужну Америку, Chicago 2010 = *The Cathedral Messenger*, Los Angeles, Summer 2010, 4–8.
58. "Greeting from His Grace, Bishop Maxim", *Annual* 2011.
59. "The Light of the Future Age ...", *The Path of Orthodoxy*, 47/11 (2011).
60. „The Icon and the Kingdom of God", *The Path of Orthodoxy*, 45/5 (2011)
61. "Liberated from Bondage to Decay through the Freedom (Romans 8:21)" (lecture at the Patriarch Athenagoras Institute, University of Berkeley, May 3, 2011), *Philotheos* 12 (2012) 78–83.
62. „Треба бдети планетарно“, *Православни мисионар*, март-април 2011 = http://spc.rs/sr/vladika_maksim_treba_bdeti_planetarno. Интервју.
63. „Светлост Будућег века суди и подстиче на одговорност“, *Православље* бр. 1091, 2012. Интервју.
64. "On the Fear of Death: Theological and Pastoral Reflections" (Presentation on the 2nd International Conference of the Ecumenical Patriarchate for Pastoral Health Care in Rhodes on the theme "Care before the gates of death", October 2011) (у припреми).
65. "Afterword", Stamatis Skliris, *Sailors of the Sky*, Sebastian Press 2010.
66. Annual 2012 of the Western American Diocese.
67. "Afterword", у: Атанасије Јевтић, *Jesus Christ is the Same Yesterday and Today and unto the Ages*, Sebastian Press, 2010, 254-255.
68. „Догмати и живот Цркве између трансцендентности и контекстуалности“, *Српска теологија данас 2012*, књ. 4: Зборник радова четвртог годишњег симпозиона, ИТИ, Београд 2013, 197-221.
69. Интервју, *Православље* 2013.
"The Paschal Embodiment: Church, Eucharist, Eschata in the Writings of St Maximus the Confessor" (Second annual patristic symposium at Princeton University in honor of Fr Georges Florovsky Titled "The Body of the Living Christ: The Patristic Doctrine of the Church, February 10-11, 2012), *St Vladimir's Theological Quarterly* (у припреми).
71. "St Maximus the Confessor's Contribution to the Problem of Transcending the Createdness", *Саборност* 6 (2012), 15–36.
72. "Preface", у: Maxim Vasiljevic (ed.), *Knowing the Purpose of Creation through the Resurrection, Proceedings of the Symposium on St Maximus the Confessor, Belgrade October 18–21, 2012*, Sebastian Press & University of Belgrade 2013, стр. ix–xiii.
73. "Death, Resurrection, and the Church", у: *Knowing the Purpose of Creation through the Resurrection, Proceedings of the Symposium on St Maximus the Confessor, Belgrade October 18–21, 2012*, Sebastian Press & University of Belgrade 2013, 357–378.
74. „Смрт, Васкрсење и Црква“, у: *Познање циља стварања силом Васкрсења: Радови [међународног] Симпозиона о Светом Максиму Исповеднику, 18–21. октобар 2012. године*, (прев. А. Младеновић), Београд-Лос Анђелес 2013, 379–402.
75. „Предговор“, у: *Познање циља стварања силом Васкрсења: Радови [међународног] Симпозиона о Светом Максиму Исповеднику, 18–21. октобар 2012. године*, (прев. А. Младеновић), Београд-Лос Анђелес 2013, IX–XIII.
76. „Предговор српском издању“, у: *Познање циља стварања силом Васкрсења: Радови [међународног] Симпозиона о Светом Максиму Исповеднику, 18–21.*

- октобар 2012. године, Београд-Лос Анђелес 2013, стр. XIV.
77. "Forward" у: Danilo Krstić, *On Divine Philanthropy*, Sebastian Press 2013, 7–10.
  78. *Serbica Americana* (catalogue), December 2012.
  79. "Greeting from His Grace, Bishop Maxim", *Annual* 2012.
  80. "Foreword" у: Radovan Bigović, *My Brother's Keeper*, Sebastian Press, Los Angeles 2013, 7–10.
  81. *Sebastian Press* (catalogue), August 2013.
  82. "Finding Hope in Prayer and Liturgy". Излагање на Orthodox Pastoral Health Care retreat, Saturday, March 30, 2013, Greek Orthodox Church of the Holy Cross, Belmont, California.
  83. "Communion in Sacrisi/lub Communio Sanctorum", *Cerkiewny Wiestnik* (Warszawa) 1 (2013) 3–8.
  84. "Ecclesiology of Community and the need for tangible unity in North America", Keynote Address by Bishop Maxim (Vasiljevic) at OCL's 25th Anniversary Celebration, Washington DC – October 27, 2012. Објављено електронски на више адреса: <http://ocl.org/ecclesiology-of-community-and-the-need-for-tangible-unity-in-north-america/>.
  85. Интервју за лист *Дабар*, 48, 2013.
  86. „Српско богословље на енглеском језику“, *Православље* бр. 1104, 15. март 2013, 20–22. Интервју.
  87. „Догмати и живот Цркве између трансцендентности и контекстуалности, II део“, *Српска теологија данас: зборник симпозиона 2011*, ИТИ, Београд 2012, 201–222.
  88. „The Resurrection of Christ Event as the Foremost Context for each Epoch“, Homily on Sunday of Orthodoxy in San Francisco, March 23, 2013.
  89. „Христијанизација у Константиново доба и почетком XXI века: претпоставке и могућности“, Симпозион у част Светога Константина и Миланског Едикта, Пожаревац 23. фебруар 2013. Предавање објављено у зборнику скупа: Свети цар Константин Велики. Историјски и теолошки аспекти Миланског едикта, ур. Златко Матић, Пожаревац 2013, 53–80.
  90. „Свети Цар Константин Велики и светост Српских Владара“, Београдска тврђава, 15. маја 2013.. Објављено у аудио запису на вебстраници Радија „Словољубве“.
  91. "On the Fear of Death: Theological and Pastoral Reflections", *Philotheos* 13 (2013) 84–91.
  92. *A Marriage of Byzantine Art with Our Postmodern Times*, Catalogue for an exhibition, California 2013.
  93. "Greeting from His Grace, Bishop Maxim", *Annual* 2013, 4–5.
  94. *The History of the Western American Diocese 1963-2013*, Sebastian Press, Los Angeles 2013, 21–30.
  95. "Il tempo nella vita della chiesa", *La eta della vita spiritual, Atti del XXI Convegno ecumenico intenazionale di spiritualita ortodossa, Bose, 4–7 settembre 2013*, a cura di Luigi d'Ayala Valva, Lisa Cremaschi e Adalberto Mainardi monaci di Bose, Traduzione dall' originale inglese di Frederico Rigamonti, Edizioni Qiqajon Comunita di Bose 2014, 317-140. ["Time in Spiritual Life", in: *Proceedings from the XXI International Conference on Orthodox Spirituality, Monastery of Bose (Italy), September 4–7, 2013*], Monastery in Bose 2014.
  96. „Мирјана Јоковић са ”Окованим Прометејем” у Гети Вили“, *Сербица Американа*:

<http://eserbia.org/serbica-americana/us-news/719-prometheus-bound>. Разговор са Мирјаном Јоковић.

97. "Time in Ecclesial Life", *Philotheos* 14 (2014) 237–247.
98. "Π χρόνος στὴν Εκκλησιαστικὴ ζωὴ", *Σύναξη* 130 (2014) 4–18.
99. „Православље у Америци“, у: *Православље у Америци* (каталог), Етнографски музеј 15-18. Јули 2014, 1–6.
100. „Косовски завет не постоји изван Новог завета“, *Политика* од 07.07.2014, <http://www.politika.rs/rubrike/Drustvo/Kosovski-zavet-ne-postoji-izvan-Novog-zaveta.sr.html>. Интервју.
101. "Introduction", *The Christian Heritage of Kosovo and Metohija: Historical and Spiritual Heartland of Serbian People*, Ed. Bishop Maxim Vasiljević, Sebastian Press 2015, 15–18.
102. "The Battle of Kosovo: Serbian Epic Poems", *The Christian Heritage of Kosovo and Metohija: Historical and Spiritual Heartland of Serbian People*, Ed. Bishop Maxim Vasiljević, Sebastian Press 2015, 361–362.
103. "The Glory of Byzantium and the Grandeur of Serbia ", *The Christian Heritage of Kosovo and Metohija: Historical and Spiritual Heartland of Serbian People*, Ed. Bishop Maxim Vasiljević, Sebastian Press 2015, 31-32.
104. "Epilogue", *The Christian Heritage of Kosovo and Metohija: Historical and Spiritual Heartland of Serbian People*, Ed. Bishop Maxim Vasiljević, Sebastian Press 2015, 981–984.
105. „Поговор“ у: Милан Мишић, *Хамлетов мобилни*, Себастијан прес 2014, 299–303 = *Православље* 1144, 15. Новембар 2014, 36–37.
106. „Животопис Епископа Мардарија Либертивилског“, коаутор са Ружицом Марић, у: *Житија Епископа Мардарија Либертивилског и Архимандрита Севастијана Џексонског и њихови изабрани списи*, Севастијан прес 2014, 11–63.
107. "The Life of Bishop Mardarije of Libertyville and Chicago", у: *To the Glory of God the Father: Lives of Saints Mardarije of Chicago and Libertyville and Sebastian of San Francisco and Jackson*, Sebastian Press: Los Angeles, 2015 (Житије Светог Мардарија у коауторству са Ружицом Марић), 11–77.
108. „Can Theology Provide the Basis for an Orthodox Humanitarianism?“, *The Review of Faith & International Affairs*, 14:1 (2016) 9–17.
109. „Foreword“ у: Fr Maximos Constatas, *The Art of Seeing: Paradox and Perception in Orthodox Iconography*, Sebastian Press 2014, 11–14.
110. „Reflections on Authority and Synodality: A Eucharistic, Relational, and Eschatological Perspective“, у: *Primacy and Synodality*, ed. John Chrysavgis, New York 2016 (излази у априлу 2016).
111. Оглед био-библиографије Епископа Атанасија 2015, <http://atanasije.org/index.php/athanasius/bibliography>.
112. „Прослов“, А. Јевтић, *Патрологија, Књига прва, Црквени Оци и писци прва три века*, Манастир Тврдош, Требиње 2015, 5–7.
113. „Богословље ‘у другом облику’, или теологија изненађења оца Василија Ивионскога (Гондикакиса)“, (поговор књизи), у: Архимандрит Василије Ивионски, *Светлост од светлости*, Призрен 2015, 355–364.

Преводи стручних текстова (избор):

- 1 Христо Јанарас, *Философија из новог угла*, Врњачка Бања 2000, стр. 400 (са грчког)
- 2 Атанасије Јевтић, *Еклисиологија Светог Апостола Павла* (са грчког), Врњачка Бања 2006.
- 3 Хараламбос Статакис, *Света Софија – мистичка светлост Велике Цркве Цариградске и њена архитектонска одежда*, Индиктос 2003. (са грчког) / издање Sebastian Press (2016)
- 4 Митр. Јован Зизиулас, „Приступ лечењу са гледишта православне теологије“, *Видослов*, Преображењски број 6 (1995) 21–32 (са грчког)
- 5 Митр. Јован Зизиулас, „Сведочење православне жене у Европи: претпоставке и могућности“, *Видослов*, Преображењски број 9 (1996) 19–29 (са грчког).
- 6 Митр. Јован Зизиулас, „Обожење светих као икона Царства Божијег“, *Видослов*, 20 (2000) 17–28 (са грчког).
- 7 Архим. Доситеј, „Хоћу да попијем сав Босфор (О Цариграду и Византији)“, *Видослов*, 20 (2000) 63–70.
- 8 Митр. Јован Зизиулас, „Есхатологија и друштво“, *Видослов* 28 (2003) 77–94. (са француског)
- 9 Митр. Јован Зизиулас, „Битије Бога и битије човека“, *Видослов* 30 (2003) 49–78.
- 10 Митр. Јован Зизиулас, „Икуменски учитељ О. Георгије Флорофски“, *Видослов* 25 (2002) 35–48. (са грчког)
- 11 Еп. Ињатије Мидић, „Πθεολογικὴ Πράσις τῆς ζωγραφικῆς τοῦ Πλ. Σταμάτη Σκλήρη“, у Σ. Σκλήρη, *Ξενητεία*, Αθήνα 1999, 9–17. (са српског)
- 12 Атанасије Јевтић, „Сведочење православне омладине у плуралистичком друштву“ (реч учесницима на семинару Синдесмоса), на енглеском у листу Сундесмос; *Логос* 1–4 (1991); *Видослов* 1 (1994) 29–30; у *Знак препоречни*, 144–145; *Српски завичај*, 198–202.
- 13 Стаматис Склирис, „Романтична физиолатрија песника и песник Владика Николај Велимировић“, Саопштење на Симпосиону у част 125 годишњице рођења Епископа Николаја Охридског и Жичког: Свети Владика Охридски и Жички Николај, Жича – Краљево 2003, стр. 444–449.
- 14 Стаматис Склирис, „Једно постмодерно преиспитивање иконографије“, *У огледалу и загонетки*, изд. Православни богословски факултет, Београд 2006, 493–507.
- 15 Стаматис Склирис, „Есхатолошки карактер православног сликарства“, *У огледалу и загонетки*, изд. Православни богословски факултет, Београд 2006, 167–172.
- 16 Стаматис Склирис, „О етосу иконографа“, *У огледалу и загонетки*, изд. Православни богословски факултет, Београд 2006, 173–182.
- 17 Стаматис Склирис, „Страх и слобода у служби иконописања“, *У огледалу и загонетки*, изд. Православни богословски факултет, Београд 2006, 303–319.
- 18 Стаматис Склирис, „Естетска остварења светости“, *У огледалу и загонетки*, изд. Православни богословски факултет, Београд 2006, 321–336.
- 19 Стаматис Склирис, „Слободно стварање и копирање у православном иконографском предању“, *У огледалу и загонетки*, изд. Православни богословски факултет, Београд 2006, 337–353.
- 20 Стаматис Склирис, „Контраст светлости и сенке и психологија у цркви Светог Николаја Орфаноса“, *У огледалу и загонетки*, изд. Православни богословски факултет, Београд 2006, 355–368.

- 21 Стаматис Склирис, „Света Софија Божија“, *У огледалу и загонетки*, изд. Православни богословски факултет, Београд 2006, 573–576.
- 22 Стаматис Склирис, „Проблем над проблемима: портрет или просопографија“, *У огледалу и загонетки*, изд. Православни богословски факултет, Београд 2006, 601–617.
- 23 Стаматис Склирис, „О осетљивости“, *У огледалу и загонетки*, изд. Православни богословски факултет, Београд 2006, 619–628.
- 24 „Бљесак Васкрсења“, предавање Ст. Василија Ивиرونског на ПБФ, *Православље* 1085, 1. јун 2012. године, стр. 14–17.
- 25 Ставрос Јагазоглу, „Еутаназија и људска личност“, *Богословље*, LXVI, 1–2 (2007) 19–26.
- 26 Свети Синод Јеладске Цркве, „Еутаназија“, *Богословље* LXVI, 1–2 (2007) 17–18.
27. Превод Хомилије Васељенског Патријарха Вартоломеја на освећењу Храма Христовог Васкрсења у Подгорици, октобар 2013. Специјално издање *Светигоре* (2014).

Радови објављени после претходног избора у звање

Монографије

1. *Вера и живот: Између трансцендентности и контекстуалности*, Православни Богословски факултет, Београд 2013.
2. *Човек заједнице у Христу: „Учествовање у Богу“ у теолошкој антропологији Св. Григорија Богослова и Св. Максима Исповедника*, Београд 2015.
3. *Against the Self-Evident: Patristic and Pastoral Insights*, Saint Vladimir’s Seminary Press 2016.
4. *Верно огледало ближњег лица: Патристичко-историјска студија о иконициности - од Св. Кападокијаца до Св. Теодора Студита*, Врњци-Лос Анђелес 2016.

Радови у међународним и домаћим часописима

1. “A Prolegomenon to a Study on Gender and Otherness: With Particular Reference to the Theology of John Zizioulas”, *Philotheos*, 11 (2011) 261–269.
2. “The Paschal Embodiment: Church, Eucharist, Eschata in the Writings of St Maximus the Confessor” (Second annual patristic symposium at Princeton University in honor of Fr Georges Florovsky Titled “The Body of the Living Christ: The Patristic Doctrine of the Church, February 10-11, 2012), *St Vladimir’s Theological Quarterly* (у припреми: приложена потврда).
3. “Liberated from Bondage to Decay through the Freedom (Romans 8:21)” (lecture at the Patriarch Athenagoras Institute, University of Berkeley, May 3, 2011), *Philotheos* 12 (2012) 78–83.
4. “St Maximus the Confessor’s Contribution to the Problem of Transcending the Createdness”, *Саборност* 6 (2012), 15–36.
5. „Догмати и живот Цркве између трансцендентности и контекстуалности“,

- Симпосион *Српска теологија данас 2012*, Зборник радова четвртог годишњег симпосиона одржаног на Православном богословском факултету 25–26 маја 2012, 2013, пр. Радомир Поповић, 197–221.
6. „Христијанизација у Константиново доба и почетком XXI века: претпоставке и могућности“, Симпосион у част Светога Константина и Миланског Едикта, Пожаревац 23. фебруар 2013. Предавање објављено у зборнику скупа: Свети цар Константин Велики. Историјски и теолошки аспекти Миланског едикта, ур. Златко Матић, Пожаревац 2013, стр. 53–80.
  7. “Communion in Sacrisi/Communio Sanctorum”, *Cerkiewny Wiestnik* (Warszawa) 1 (2013) 3–8.
  8. “On the Fear of Death: Theological and Pastoral Reflections”, *Philotheos* 13 (2013) 84–91.
  9. „Смрт, Васкрсење и Црква“, у: Познање циља стварања силом Васкрсења: Радови [међународног] Симпосиона о Светом Максиму Исповеднику, 18–21. октобар 2012. године, (прев. А. Младеновић), Београд-Лос Анђелес 2013, 379–402.
  10. “Il tempo nella vita della chiesa”, *La eta della vita spiritual*, Atti del XXI Convegno ecumenico internazionale di spiritualita ortodossa, Bose, 4–7 settembre 2013, a cura di Luigi d’Ayala Valva, Lisa Cremaschi e Adalberto Mainardi monaci di Bose, Traduzione dall’ originale inglese di Frederico Rigamonti, Edizioni Qiqajon Comunita di Bose 2014, 317–140).
  11. “Ο χρόνος στην ἐκκλησιαστική ζωή”, *Σύναξη* 130 (2014) 4–18.
  12. “Time in Ecclesial Life”, *Philotheos* 14 (2014) 237–247.
  13. „Can Theology Provide the Basis for an Orthodox Humanitarianism?“, *The Review of Faith & International Affairs*, 14:1 (2016) 9–17.
  14. “Reflections on Authority and Sinodality: A Eucharistic, Relational and Eschatological Perspective”, у: *Primacy in the Church: The Office of Primate and the Authority of Councils*, ed. John Chrysavgis, New York, 2016 (у штампи, достављена потврда).

Радове кандидата, од избора у звање ванредног професора, анализирамо сходно њиховим резултатима релевантним за научну област за коју компетује.

***Вера и живот: Између трансценденности и контекстуалности*, Институт за теолошка истраживања, Православни богословски факултет Универзитета у Београду, 2015.**

У овој студији аутор полази од питања које сматра суштинским: где се налази и која је тачно *тачка додира* која спаја догмат (оно што претходи) и његове импликације (оно што следи). Такође, он у вези са овим истражује који је главни ерминеувитички контекст за сваку епоху, на основу којег се може одговорати на ово питање. У овој расправи он брани тезу да је критеријум сваког контекста мета-историјски, то јест есхатолошки, будући да нам једино он омогућава да разаберемо истински смисао речи, дела и догађаја унутар историје. И док Црква свој контекст заснива на историјским догађајима, јер су они

реалност која је производ личне слободе, ови догађаји свој коначни смисао и верификацију ипак не добијају из прошлости него из будућности. Другим речима, теза је аутора, црквени контекст своје оправдање добија само у мери у којој унутар историје успева да иконизује есхатолошку реалност. Методологија богословља, како је засведочена у предању, почиње од догађаја и логике васкрсења, јер је на њему заснована вера Цркве, али не остаје само на њему него укључује (и афирмише) такође и оваплоћење, жртву, подвиг и светотајински живот у Христу. У том смислу, парусија и догађај Христа се показују као *sine qua non* ерминевтички предуслови аутентичног хришћанског богословља. Аутор инсистира на томе да је за Цркву од самог њеног почетка ерминевтички критеријум био у томе да ли догмати решавају питање живота и смрти, а не просто да ли кореспондирају са неким појединачним (естетским, етичким, интелектуалним) захтевом људске душе или духа. Због тога, ерминевтички принципи и методе савремене библијске и литургичке науке морају да се сагледају и изнова испитају користећи се притом појмовима „слободе“ и „догађаја“, а то ће рећи да се испитају у есхатолошкој перспективи долазећега Христа (јер је он онај који решава помињани проблем живота и смрти а који је и садржај догмата). Разматрајући патристичке топосе које процењује као најважније (биће детерминисано суштином *versus* биће пројављено догађајем – однос ова два типа бића аутор види као предуслов сваког разумевања односа догмата и његових импликација; животно-егзистенцијални значај тројичнога Бога; психологију и теолошку онтологију итд) аутор закључује да истинско знање представља есхатолошки увид у откривање бића у догађају откривења, а потом и разумевање тог догађаја на хоризонту времена и простора. Аутор заступа мишљење да су јелински оци Цркве оперисали једном контингентном рационалношћу, тако што су апостериори расуђивали на основу догађаја који су посредовани историјским сведочанством. У једном модерном дијалогу на страницама ове књиге стоје Григорије Богослов, Максим Исповедник, Јустин Поповић, Георгије Флоровски, Јован Зизиулас, Ханс-Георг Гадамер, Атанасије Јевтић, Волфхарт Паненберг, да поменемо само неке.

Against the Self-Evident: Patristic and Pastoral Insights, Saint Vladimir's Seminary Press, 2016.

У књизи под насловом *Against the Self-Evident*, сабрани су ауторови радови писани на енглеском језику у оквиру његовог патролошког и пастирског истраживања у контексту живота савременог човека на просторима Северне Америке. Радови су подељени у четири тематске целине. Прва целина састоји се од три текста (*Time in Ecclesial Life = Време у црквеном животу*; *Hermeneutics of the Resurrection: The Event of Christ's Resurrection as the Primary Hermeneutical Framework for Each Age = Ерминевтика васкрсења: Догађај васкрсења Христовог као примарни ерминевтички оквир за сваку епоху*; *On the Fear of Death: Theological and Pastoral Reflections = О страху од смрти: теолошка и пастирска промишљања*) и разматра патристичке погледе на теме времена, смрти и васкрсења. У вези са питањем времена, аутор афирмише библијско-патристичко разумевање које, са једне стране, време (као део творевине) доживљава позитивно, док, са друге, наглашава потребу за његовим испуњењем и довршењем, истичући притом да критеријум за процену временских догађаја Црква тражи не у прошлости, него у будућности, тј. у есхатону. У другом тексту, уз осврт на идеје М. Бејкера, поставља се питање смисла догми и њихове релевантности за нас, те се закључује да је препознавање Христа као истине било могуће тек после и у светлу васкрсења, као и то да би догме „по себи“ остале за нас егзистенцијално ирелевантне када би се односиле искључиво на самога Христа, а не и на

Цркву као његово тело. Анализирајући проблем страха од смрти, који се признаје као чињеница која прожима све аспекте човековог живота, аутор одговор проналази у евхаристијско-васкрсном искуству Цркве. Страх од смрти (која је васкрсењем побеђена) превладава се тако хришћани не треба да од смрти беже већ да, свакодневно умирући (што ће рећи: жртвујући се за другога), кроз смрт уђу у вечни живот. У другој групи текстова (*Quadosh and Personhood: How Can We Be Holy (Quadosh) and Unique = Quadosh и личност: како можемо бити свети (quadosh) и јединствени?*; *On Gender and Otherness = О роду и другости*; *Finding Hope in Prayer and Liturgy = Проналазак наде у молитви и литургији*; *True Freedom as the Conquest of the Self = Истинска слобода као покоравање сопства*; *Church and "Our" Desires = Црква и „наше“ жудње*) доминирају, данас врло актуелна, питања уникатности личности, тема родних разлика и проблем сопства. Аутор истиче заслуге библијско-патристичке вере за то што је светост од етичког постала личност, а самим тим и релациони појам. Библијско разумевање светости, према аутору, укључује и доживљај личности (првенствено Божије, али по икони и човекове) као свете, у чему се налази корен њеног достојанства. У вези са веома важним питањем слободе аутор истиче да је Црква способна да човеку понуди начин постојања којим се дају надићи све његове биохемијске датости, те му омогућити да достигне праву слободу. Ово, међутим, ипак није могуће без страдања у овоме свету, али евхаристијско искуство пружа не само предокушај, него и извесност есхатолошког исцељења. Трећа група текстова (*Liturgical "Dramaturgy" Today = Литургијска „драматургија“ данас*; *Is There Truth in Art? = Има ли истине у уметности?*) дотиче се везе литургије и уметности, као и важног питања истине у уметничким делима. Истакнута је отвореност уметности за примање другог и другачијег (у односу на нас саме) због чега аутор, слажући се са Максимом Констасом, истиче да је теологија (како источна тако и западна) запоставила уметност као средство теолошког израза. Четврта група текстова (*The Future of Ecumenism = Будућност екуменизма*; *The Orthodox View on Stewardship of the Parish = Православни поглед на руковођење парохијом*; *The Ecclesiology of Community and the Need for Tangible Unity in North America = Еклисиологија заједништва и употреба за опипљивим јединством у Северној Америци*; *Can Theology Provide the Basis for an Orthodox Humanitarianism? = Може ли теологија пружити темељ за православну хуманост?*; *Idealizing Politics, Abolishing the Eschaton: On Democracy, Human Rights, and Human Dignity = Идеализовање политике, укидање есхатона: о демократији, људским правима и људском достојанству*; *The Evolving Priest, or Against the Self-Evident = Свеишеник у развоју или против само-очигледног*) бави се практичним проблемима актуелним у животу модерних хришћана, нарочито у изражено плуралистичким срединама попут америчке. Аутор инсистира на томе да односи између јерархије и верника не треба да буду „дужнички“, финансијски регулисани, већ односи истинског духовног руковођења. Црква мора показати разумевање за егзистенцијалне потребе савременог човека. Ради што успешнијег сведочења православног предања за којим, уверен је аутор, жуди данашње америчко друштво, важно је да помесне православне цркве које на америчкој територији делују покажу практично јединство, у чему значајну улогу игра недавно формиран Сабор канонских православних епископа у Северној и Централној Америци. У савременој мисији места и те како има и за хуманитарни рад, тврди аутор, показујући да је уверење по коме је концепт социјалног милосрђа одсутан из источне теологије брзоплет и историјски неоправдан.

„Верно огледало ближњег лица“: Патристичко-историјска студија о иконичности – од Св. Кападокијаца до Св. Теодора Студита, Врњци-Лос Анђелес, 2016.

Порука наслова књиге, парафраза синтагме Св. Григорија Богослова, „Верно огледало ближњег лица“ (μορφῆς ἀλλοτρίας οἰκεῖον ἔσποτρον, *Беседа*, 26, 1), има за циљ да, уз помоћ патристичког одређења хришћанске иконе, скрене пажњу читаоцу на теолошки и антрополошки значај феномена иконе. У првом поглављу књиге (17–54), насловљеном „Свет се руши без слике“, аутор се бави фундаменталним питањима теологије иконе: шта је (све) икона, на који начин се она односи према ономе чега је икона (архетипу), и каква је њена функција. Ослањајући се на богословље св. Максима и св. Јована Дамаскина, у првом делу овог поглавља аутор показује да је икониčnost дубоко уткана у структуру створеног света, те да икона собом представља есхатолошко, а не пропадљиво стање творевине. У другом делу расправља се о христолошким коренима иконе. Аутор истиче да икона има функцију сабирања, те да као таква нужно поседује *еклисијални* карактер. У трећем делу, фокус је на теологији иконе каквим ју је развио св. Теодор Студит. Указујући на полемички контекст његове теологије, па и на теоријске аргументе супротстављене иконоборачке стране, аутор показује да за св. Теодора личност бива изображена на икони, као и да се поклоњење приноси њој, а не природи (божанској или људској). Иако различите природе од свог архетипа, икона је достојна поклоњења због ипостасног идентитета са својим архетипом. У четвртном делу првог поглавља, испитује се пресек историје и есхатологије у икони. Бивајући израз литургијског језика Цркве, икона, сматра аутор, не представља верни одраз нити хипотетичку реконструкцију (протекле) историјске реалности, већ антиципацију есхатолошке. Овом идејом заокупљено је и друго поглавље (57–97) књиге, насловљено „У почетку је слика краја“. У њему аутор настоји да представи икониčnost као фундаментални принцип хришћанског разумевања постојања. Истина (хришћанска епистемологија), па и само постојање (хришћанска онтологија), утемељени су у есхатону. У првом делу овог поглавља, аутор се бави генезом и даљим рефлексјама – првенствено у схватању црквене уметности, обрасца сенка-икона-истина који је први јасно формулисао св. Максим Исповедник. У другом делу, истражена је рефлексја овог обрасца у хришћанском разумевању времена. Избављење од „временитости“ као заробљености у пропадљивости, отачка теологија је пронашла, показује аутор, не у продужавању прошлости, бекству од садашњости, па ни у трансцендирању временитости као такве (бекством у „свет идеја“), већ у отварању простора за уплив есхатолошког „времена“ у наше време, које се збива у евхаристији. Настављајући своје излагање, аутор се у трећем делу овог поглавља бави разумевањем концепта „предокушаја“ (*prolepsis*) есхатона код двојице савремених теолога: Јована Зизиуласа и Волфхарта Паненберга. У завршном, трећем делу књиге (101–153), насловљеном „Милост, суд и лепота“, истражују се питање првенства (ауторитета) и саборности у устројству васељенске Цркве, преко разматраног феномена иконе. Иако није систематично изложено у теолошкој заоставштини отаца православне Цркве, првенство,

према аутору, припада самој природи Цркве. Као такво, оно је рефлексивна есхатолошка дијалектика једног и многих. Аутор закључује да је синодална структура Цркве релациона, а да је „саборност незамислива без упућивања на идеју представљања“ (целокупне Цркве у њеном „првом“). У наставку овог поглавља, пажња је посвећена иконичном карактеру филантропске делатности Цркве, која је, како аутор са жаљењем констатује, углавном схваћена као одвојена од самог бића Цркве. Служење је дубоко утемељено у самој природи Цркве, јер се и живот Свете Тројице манифестује кроз служење. На самом крају овог поглавља, аутор нуди теолошко-естетску анализу савремене иконографије, фокусирајући се на грчке иконографе. Међу њима, посебна пажња посвећена је раду о. Стаматиса Склириса, истичући кључне аспекте његовог, по ауторовом мишљењу великог, доприноса очувању и развоју аутентичне православне уметности. У закључку дела, аутор се осврће на феномен дигиталне иконичности. Указујући на опасности некритичког усвајања савременог модуса живота који нам испоставља развој дигиталних технологија, аутор међу њима истиче гламуризацију (индивидуалног) живота, отуђење и поробљавање. Потенцијал за превладавање ових опасности, налази се, према ауторовом уверењу, у повратку аутентичном отачком разумевању иконе и њене улоге у Цркви и животу.

“A Prolegomenon to a Study on Gender and Otherness: With Particular Reference to the Theology of John Zizioulas”, *Philotheos*, 11 (2011), 261–269.

У овом есеју аутор анализира родну другост из онтолошке перспективе отаца Источне Цркве. Истовремено он излаже еклисијално и патристичко становиште које се тиче теолошке перспективе рода (тј. културно и историјски условљене разлике у погледу улога, држања и понашања мушкараца и жена) које држи за веома важан, а ипак запостављен, предмет истраживања у православној теологији. Ова студија скицира однос између заједнице и другости, доводећи у питање онтологију рода. Ауторова намера је да испита како се другост и заједница односе према роду, при чему су сва ова три појма схваћена на начин како их схвата Јован Зизиулас. Ова студија се на разне начине дотиче концепта рода. Пре свега, аутор истиче библијску позадину и јеванђелску перспективу брака и тајне сусрета двају „других“ (мушког и женског). Ово се сагледава из теолошке перспективе што за собом повлачи и еклисијално и евхаристијско гледиште на овај предмет. Перспектива Православне цркве је наглашено „персоналистичка“, а таква је развијена у патристичком периоду. Аутор мисли да се уз помоћ тројичне теологије јелинских отаца Цркве (посебно Кападокијаца) и њихове онтолошке перспективе, може задобити јаснија библијска и јеванђелска перспектива рода и другости.

“Liberated from Bondage to Decay through the Freedom (Romans 8:21)” (lecture at the Patriarch Athenagoras Institute, University of Berkeley, May 3, 2011), *Philotheos* 12 (2012), 78–83.

Аутор у овом есеју истражује да ли се ослобођење од робовања пропадљивости може постићи путем задобијања оне слободе коју св. Павле сугерише у Посланици Римљанима 8, 21, посебно тиме што се од робовања пропадљивости ослобађа само сопство. Питајући круцијално питање: зашто и како би истинска слобода требало да доспе до освајања сопства, аутор тематизује осетљиве тачке савремене цивилизације која у свим

својим аспектима промовише културу заокупљености собом у потрази за срећом и благостањем. Иако је вољан да призна постојање биохемије природне *воље*, аутор тврди да биохемија слободе не постоји, пошто ова последња избегава биохемију на начин који је колико тајанствен толико и искуствено реалан, углавном због Божијег спасењског деловања и његовог преображавајућег присуства у нама и међу нама. Као последицу тога аутор изводи закључак да не постоји нешто попут безнадежног детерминизма који слободу своди на импULSE и инстинкте. Иако нам Бог непрестано шаље свој љубећи, онострани позив, он не поступа тако што било коме намеће срећу. Напротив, „сам Дух се моли за нас уздасима неизрецивим“ (Рм 8, 26), и једино он поседује решење загонетке мистерије спасења, исцелења и сврхе човекове егзистенције у историји.

“St Maximus the Confessor’s Contribution to the Problem of Transcending the Createdness”, *Саборност* 6 (2012), 15–36.

У овом есеју аутор развија појам „контингентности“ (који имплицира условљеност и неизвесност) људске егзистенције, а потом покушава да истражи настојање усмерено према слободи од нужности (која је, опет, имплицирана самом чињеницом створености). Суштинске закључке о овој теми аутор изводи из тзв. библијско-хеленистичке синтезе коју је изложио св. Максим Исповедник. Суд о реализму његовог теолошког настојања могао би се формирати на основу следећих аспеката: 1) диференцијација између ипостаси и суштине, тј. „начина постојања“ и „закона природе“; 2) реалности материјалног света и људског тела; 3) екстатичког и ипостасног карактера људске егзистенције, који кулминирају у заједницењу; 4) питања простора и времена. То су егзистенцијални и историјски аспекти *par excellence*, којима се вреднује стварност човековог учешћа у горепоменутом чиниоцима који пружају грађу за дефиницију човековог „бића“.

„Догмати и живот Цркве између трансцендентности и контекстуалности“, Симпосион *Српска теологија данас 2012*, Зборник радова четвртог годишњег симпосиона одржаног на Православном богословском факултету 25-26 маја 2012, 2013, пр. Радомир Поповић, 197–221.

Догађај који се у теологији означава као васкрсли Христос основа је свих догмата тако да се ниједан догмат се не може разумети ни објаснити узет сам по себи мимо догађаја васкрсења Христовог и односа са њим у светој евхаристији. Аутор инсистира на томе да је христологија (и теологија уопште) егзистенцијално ирелевантна без димензије превазилажења смрти (у поменутом догађају), тог основног проблема творевине. Према томе, свака христологија мора да води у сотириологију, а обе морају чврсто бити укорењене у догађајима који су се збили у Палестини првог века. Према аутору, христологија се тиче следећег питања: ко је Исус Христос за свако конкретно егзистенцијално стање, за сваку епоху, а не само за апостолско доба? Одговор на ово питање није могућ на основу ефемерних људских жеља и мњења, него једино на основу сотириолошких очекивања и средстава (егзистенцијалних појмова, слика, манира) којима располаже духовни свет у свакој датој ситуацији. Ту није од помоћи ни Спинозина *amor Dei intellectualis*, нити *analogia entis* схоластичара. Напротив, потребан је догађај који онтолошки спаја створено са Нествореним и у створеном рађа наду за превазилажењем смрти, жудњу за суштим животом. Онај ко прихвати „логику васкрсења“, тај је дужан да прати њене аргументе где год они водили. А догађај васкрсења подразумева све оно што

Свето Писмо о истом говори: да је Бог Отац Духом Светим васкрсао свога вечнога Сина, оваплоћенога и распетог Христа, којим чином су биће света и твари доживели радикалну промену. Све друге догме (истине) хришћанства су одрази догмата о васкрсењу тако да само ретроспективно можемо разумети тајну свеукупног постојања. Ни виђење оваплоћенога, нити опит преображенога Господа, нису (били) довољни за разумевање тајне Христове. Тек у светлости васкрсења – које је решење за вечни живот творевине – апостоли схватају у чему је прави проблем створеног. Сведочанство апостола о васкрсломе је прва догматска „формулација“ и верификација истине о Богу, а то је истина да постоји Бог који је моћан да победи смрт, доказ да је он есхатолошки Месија, који, супротно првом Адаму, благодарно узима свет у своје руке и литургијски га приноси Богу, ослобађајући творевину од заточености и предодређујући тиме не само крај него (парадоксално) и почетак света.

“Communion in Sacrisi /lub Communio Sanctorum”, *Cerkiewny Wiestnik* (Warszawa) 1 (2013) 3–8.

У каквом су односу *communio in sacris* (општење, заједничење у светињи) и *communio sanctorum* (општење, заједничење светих) аутор покушава да одговори анализирајући једну важну област из црквеног предања – канонски поредак Цркве. Он заговара тезу да је светитељски идентитет потпуно изгубљен уколико је изолован, јер је његов онтолошки услов управо саодношајност. Он подразумева стварност заједнице, и то не било које него *communio sanctorum*. Светитељ је, дакле, односни (= релациони) појам. Од момента признања диптиха (календара), одређени светитељ има богослужбену „проходност“ и у другим црквеним заједницама. Еклесијални статус канонски спорних заједница (попут тзв. „македонске цркве“) указује на схизму и на агиолошком плану. Проглашење једног новог светитеља у овим заједницама, тврди аутор, за Цркву није релевантно и то не зато што у њима не може бити „објективно светих“ људи, него зато што они нису у општењу са католичанском „заједницом светих“ васцеле Цркве.

“On the Fear of Death: Theological and Pastoral Reflections”, *Philotheos* 13 (2013) 84–91.

У овом раду аутор настоји да прошири теолошку перспективу страха од смрти. Он заговара тезу да овај страх настаје због неспособности да се искуси егзистенцијални смисао смрти (често због трауме – данас се људи више плаше болница и лекара него умирања). Човеков најтемељнији проблем није сама смрт, него погрешан теолошки критеријум (тј. лажно уверење) који на смрт гледа са етичког и емоционалног становишта, а не схвата је као онтолошку претњу. Ову тему аутор излаже из биолошко-културолошке, али и еклесијално-васкрсењске перспективе. У тајни евхаристије Црква очувава једино место у којем је лични однос са било којим „другим“, па чак и са „преминулим другим“, сачуван и одржан упркос напорима смрти да овај однос прекине. У Цркви смо поучени да постојимо због „видљивих и невидљивих добротина“ неког другог, зато што су се они други жртвовали за нас, а међу њима први сам Господ. Ова мрежа односа је оно што чини да прихватимо да који год прави живот да имамо или смо кадри да примимо, то дугујемо смрти или жртви неког другог. Црква је, дакле, место у којем ми добровољно умиремо.

„Христијанизација у Константиново доба и почетком XXI века: претпоставке и могућности“, (симпозион у част Светог Константина и Миланског Едикта,

Пожаревац 23. фебруар 2013). Предавање објављено у зборнику скупа: *Свети цар Константин Велики. Историјски и теолошки аспекти Миланског едикта*, ур. Златко Матић, Пожаревац 2013, стр. 53–80.

Аутор размотра личност Цара Константина кроз историјску, теолошко-еклисиолошку и цивилизацијску перспективу. Анализира Константинов икуменизам захваљујући коме у четвртном веку почиње да преовлађује идеја о јединству Цркве као једном икуменском телу, чија је једност упоређивана (или понекад поистовећивана) са јединством хришћанске икумене. Истиче се Константинова жеља да очува и што доследније примени начело да се цару да оно што припада цару, а да Цркви допусти да саборски (концилски) одлучује о својим питањима *in persona Christi*. Обраћење Константиново, о коме је историја свој суд изрекла кроз епитет „Велики“, док га је Источна Црква приброджала светима и назвала „равноапостолним“, иако је имало политичке и културне последице, представља прворазредни духовно-теолошки догађај.

„Смрт, Васкрсење и Црква“, у: *Познање циља стварања силом Васкрсења: Радови [међународног] Симпосиона о Светом Максиму Исповеднику, 18–21. октобар 2012. године, (превела са енглеског Андријана Младеновић), Београд-Лос Анђелес 2013, стр. 379–402.*

Постоји ли начин не само да се избегне смрт већ да се живи непролазни живот? Тако амбициозно питање дуго је мучило врхунске светске мислиоце. Св. Максим Исповедник нуди чврсту теолошку и доследну философску основу за расправу о овом питању, пружајући четири кључна концепта: начин постојања, логос, љубав и слободу, личност (која се служи свима њима). У овој студији, аутор настоји да покаже како се у делу св. Максима Исповедника истражује међуповезаност и прожимање живота и смрти. Разликовања и суптилне нијансе (воља за животом, страх од смрти, учествовање у животу, зло као небиће, мржња као смртни грех, итд) доведене су у међусобно близак онтолошки миље. Ови аспекти Максимове теологије данас су постали изузетно важни као потенцијални аргумент против такозване „танатологије“ која проучава смрт кроз психологију и социологију. Аутор наглашава да се св. Максим противи феноменологији која избегава расправу о природи смрти ради усредсређивања на проблем патње (уп. палијативно лечење), јер он сматра смрт последњим непријатељем кога треба уништити, и који заправо и јесте уништен Христовим васкрсењем. Повезујући Христову победу над смрћу са личном слободом (и његовим тропосом), Максим предвиђа људско умртвљење смрти када подређује целокупну самоодређујућу вољу (*autexousion thelema*) Богу. У његовим дистинкцијама (биће, добро биће, вечно добро биће – као супротно оном болесном бићу) лежи важност и актуелност његове мисли за проблеме нашег доба (нихилизам, можда смрт, старење, питање бесмртности помоћу „крионике“/ замрзавања, итд).

“Il tempo nella vita della chiesa”, *La eta della vita spiritual*, Atti del XXI Convegno ecumenico internazionale di spiritualita ortodossa, Bose, 4–7 settembre 2013, a cura di Luigi d’Ayala Valva, Lisa Cremaschi e Adalberto Mainardi monaci di Bose, Traduzione dall’ originale inglese di Frederico Rigamonti, Edizioni Qiqajon Comunita di Bose 2014, 317–140) = “Ο χρόνος στην εκκλησιαστική ζωή”, *Σύναξη* 130 (2014) 4–18.

У овој студији аутор разматра појам времена из патристичке и философске перспективе. Ако се патологија сваког времена састоји у чињеници да „сада“ не садржи ништа, тада се јављају различити сценарији и могућности за решење проблема времена. Све наше постојање – све што чинимо, мислимо, опитујемо – збива се у неком временском интервалу. Време је део створености, као што изгледа да тврди и савремена физика, и зато је сваки аспект постојања (језик, мисао, жеља итд) временски. Простор и време су уткани у оно што зовемо „простор–време“. Црквено време о коме аутор такође говори фундаментално је различито од времена мереног часовником у које се уклапа наш свакодневни ритам живота. Ово је зато што Црква ваљаним есхатолошким упливом у време, пружа „основу свега чему се надамо, потврду ствари невидљивих“ (Јевр 11,1) чиме време задобија један непорецив значај. Примат будућности у односу на историчност човековог и космичког постојања овим је поново потврђен. Пружајући му будућност као оверавање његовог постојања, Црква ослобађа човека од лоших последица прошлости коју чисти од негативних димензија. Стога, живљење у предујму есхатона јесте суштински одлика еклисијалног бића те стога Црква данас мора показати да је ова антиципација будућности нешто што установљује сва бића.

„Can Theology Provide the Basis for an Orthodox Humanitarianism?“, *The Review of Faith & International Affairs*, 2016, 14:1 (2016) 9–17.

Класични византијски приступ теологији састрадалности – осећај који је сачуван кроз добровољне акције према потребитима – тек је недавно пустио корене у православној „друштвеној свести“. Аутор заступа тезу да тај рани хришћански и византијски „инстинкт“ за филантропију треба да се „убризга“ у савремене хришћане. Такође: људска филантропија не може бити одвојена од божанске филантропије. Ова једноставна али критичка примедба имплицира то да црквена филантропија мора за контекст имати тројично богословље. На тај начин изворни људски задатак да одговори на хоризонтална социјална питања биће надахнут вертикалношћу тројичне вере. Ипак, дигнитет људске личности не темељи се у апстрактном божанству него у животу трију божанских личности. Аутор настоји да покаже да друштвено саосећање у црквеном животу има стабилност христолошке истине и спонтаност благодати Духа Светога. Тако, еклисијални социјални активизам не потиче само из друштвеног искуства него још више из светотајинског укуса живота у Богу. Такође, аутор образлаже због чега филантропија не може бити одвојена од евхаристијске тајне. Докле год циљ и осовина колективности буду есхатолошки а не утилитарни, друштвени активизам ће бити есхатолошки оправдан.

“Reflections on Authority and Sinodality: A Eucharistic, Relational and Eschatological Perspective”, *Primacy in the Church: The Office of Primate and the Authority of Councils*, ed. John Chryssavgis, New York, 2016

Ово разматрање писац студије започиње претпоставком да се првенство може узети за поуздан аспект природе Цркве. Он сматра да, иако првенство није систематично изложено у предању, оно је конституент сâмог поретка Цркве, *sine qua non* услов њене дубоко укоренење природе која почива у Светој Тројици. Према ауторовом мишљењу, једино теолошко оправдање првенства може се пронаћи у евхаристији као стварном „сабору“ Цркве и тајни јединства на свим нивоима: локалном, регионалном и универзалном. До недавног покушаја Пола Мекпартлана, ниједан хришћански теолог

(колико је познато) није приказао службу универзалног „првог“ као службу утемељену у евхаристији. Ауторов допринос се састоји у помирењу напетости између ауторитета и саборности на основу евхаристијске, релационе и иконолошке перспективе, усредсредивши се на савремене начине промишљања ових идеја. Фокусирајући истраживање на иконографску евиденцију васељенских сабора, аутор показује да су сабори веома зависни од литургије. Приказивања сабора подсећају умногоме на литургијско славље које има све елементе сабора: а) колегијалност апостола сједињених иконишно око Христа, б) суд „председавајућег“ (προεστός), в) узвишено место (ἄνω καθέδρα), г) искључивање катихумена (јеретика), итд. Локална Црква на овај начин поприма свој саборни идентитет кроз евхаристијски загрљај есхатона који дели са другим заједницама; штавише, остатак локалних цркава „ἀνὰ τὴν οἰκουμένην“ (по свету) на идентичан начин је уједињен у истом есхатолошком загрљају. Узевши у обзир овај есхатолошки оквир, првенство се не може сматрати за нешто секундарно.

Остале активности:

Уредништво публикација (књига, монографија, зборника, ЦД издања, изложби итд.)

- 1 Атанасије Јевтић, *Знак препоречни*, Атина 1993.
- 2 Атанасије Јевтић, *Загрљај светова*, Србиње 1996.
- 3 *Свети Григорије Палама у историји и садашњости*: зборник радова Међународног научног симпозиона, Србиње-Острог-Требиње, 2001.
- 4 Стаматис Склирис, *У огледалу и загонетки*, изд. Православни богословски факултет, Београд 2006, стр. 400 (са грчког).
- 5 Христо Јанарас, *Философија из новог угла*, Врњачка Бања 2000, стр. 400 (са грчког)
- 6 *Византијски светитељ*, ПБФ, 2009.
- 7 Stamatis Skliris, *In the Mirror*, Sebastian Press Los Angeles, 2007.
- 8 Treasures Old and New. Writings about St Nikolai of Zhicha, Sebastian Press Los Angeles, 2010.
- 9 Stamatis Skliris, *Residents of Heaven* (An Exhibit of Byzantine and Modern Orthodox Icons), Sebastian Press 2010.
- 10 *Литургијски Чиновник* (на енглеском), Sebastian Press 2016.
- 11 Атанасије Јевтић, *Осам предавања о Светој Литургији*, Манастир Жича 2008. (приредио са Радошем Младеновићем).
- 12 Атанасије Јевтић, *Jesus Christ is the Same Yesterday and Today and unto the Ages*, Sebastian Press, 2010.
- 13 Ch. Yannaras, *The Meaning of Reality*, Sebastian Press, Los Angeles 2010.
- 14 Stamatis Skliris, *Fingers of the Wind*, Sebastian Press, Los Angeles 2011.
- 15 Stamatis Skliris, *Sailors of the Sky*, Sebastian Press, Los Angeles 2010.
- 16 Charalampos Stathakis, *Hagia Sophia*, Sebastian Press, Los Angeles 2011.
- 17 Danilo Krstic, *On Divine Philanthropy*, Sebastian Press, Los Angeles 2012.
- 18 *Knowing the Purpose of Creation through the Resurrection, Proceedings of the Symposium on St Maximus the Confessor, Belgrade October 18–21, 2012*, Sebastian Press, Los Angeles 2013.
- 19 *Познање циља стварања силом Васкрсења: Радови[међународног] Симпозиона о Светом Максиму Исповеднику, 18–21. октобар 2012. године*, Београд-Лос Анђелес

2013.

- 20 Изложба икона посвећених Тајни Христовој и Св. Максиму Исповеднику: Knowing the Purpose of Creation through the Resurrection, Belgrade October 1821, 2012. Организовао изложбу и уредио каталог.
21. *Saint Maximus the Confessor, Four Hundred Chapters of Love*, CD mp3 Recordings, Увод написао и прочитао Епископ Максим, издавач: Универзитет у Београду - Православни богословски факултет 2012.
- 22 Radovan Bigovic, *My Brother's Keeper*, Sebastian Press, Los Angeles 2013.
- 23 Bogoljub Sijakovic, *The Presence of the Transcendence*, Sebastian Press, Los Angeles 2013.
- 24 Milina Jovanovic, *All Roads Lead to Jackson*, Sebastian Press, Los Angeles 2013.
- 25 *The History of the Western American Diocese 1963-2013*, Sebastian Press, Los Angeles 2013.
- 26 *The Dynamic Earth: Stamatis Skliris' Vision of the Past, Present, and Future of American Natural Treasures*, An Exhibit of Paintings, Sebastian Press, Los Angeles 2013.
- 27 An Exhibit of Paintings: *The Dynamic Earth: Stamatis Skliris' Vision of the Past, Present, and Future of American Natural Treasures*, Los Angeles, August 31-September 1, 2013. Организовао изложбу и уредио каталог.
- 28 *The Christian Heritage of Kosovo and Metohija: Historical and Spiritual Heartland of Serbian People*, Ed. Bishop Maxim Vasiljević, Sebastian Press 2015.
- 29 Abba Justin, *Time is a Fragment of Eternity*, Los Angeles-Valjevo-Vrnjci 2014.
- 30 *Житија Епископа Мардарија Либертивилског и Архимандрита Севастијана Џексонског и њихови изабрани списи*, Севастијан прес 2014.
- 31 *To the Glory of God the Father: Lives of Sts Mardarije and Sebastian*, 2015.
- 32 *The Ministry of the Circle of Serbian Sisters — Коло Српских Сестара*, Los Angeles 2015.
- 33 Bishop Danilo Krstić & Hieromonk Amfilohije Radović, *No Faith is More Beautiful than the Christian Faith*, Los Angeles 2015.
- 34 Fr Maximos Constas, *The Art of Seeing: Paradox and Perception in Orthodox Iconography*, Sebastian Press 2014.
- 35 Krinka Vidaković-Petrov, *Serbian Americans: History—Culture—Press*, Los Angeles 2015.

Учешће на скуповима (међународним и домаћим)

1. "Bible in the Eastern and Oriental Orthodox Traditions", Society of Biblical Literature, Symposium honoring Fr. Tarazi on Saturday, October 23, 2010, Little Falls, New Jersey.
2. Abrahamic Forum, међународна конференција у организацији фондације Конрад Аденауер, јануара 2006. у Сарајеву, са текстом "On human person in judaio-christian tradition", објављено под истим називом у издању Abrahamic Forum, Сарајево 2007.
3. *Who do people say I AM?* симпозион на Loyola Marymount University 19. марта 2009. Текст предавања објављен у ауторској књизи: *History, Truth, Holiness*, Sebastian Press, Los Angeles 2011.
4. Неопатристичка синтеза или пост-патристичка теологија: може ли православна теологија да буде контекстуална? 'Neo-Patristic Synthesis Or Post-Patristic Theology: Can Orthodox Theology Be Contextual?', Волос, 3–6 јуни 2010.г.
5. New Orleans, "The Future of Ecumenism: An Ecclesial Orthodox Perspective" (предавање на 100 годишњици National Council of Churches, 9–11, новембар 2010) *Witnesses of These Things: Ecumenical Engagement in a New Era 2010: Centennial*

- Ecumenical Gathering and General Assembly of the National Council of the Churches of Christ in the USA and Church World Service.
6. Друга међународна конференција за пастирску здравствену негу са темом „Нега пред вратима смрти“ (*Caring before the Gates of Death*), 12. до 16. октобра 2011. године, Родос. Предавање на тему „Страх од смрти“.
  7. 4th International Conference, dedicated to St. Maximus the Confessor, Georgia, Tbilissi, October 2011. Одржао предавање на тему: The Paschal Mystery as the Center of the Eucharistic Mystagogy in the Writings of St Maximus the Confessor.
  8. Διεθνές Συνέδριο, Ακαδημία Θεολογικών Σπουδών Βόλου: Μητροπολίτης Περγάμου Ιωάννης Ζηζιούλας: Πρόσωπο, Ευχαριστία και Βασιλεία του Θεού σε ορθόδοξη και οικουμενική προοπτική, Συνεδριακό Θεσσαλίας, Μελισσάτικα, Βόλος, 28-30 Οκτωβρίου 2011. Предавање на тему: “A Prolegomenon to a Study on Gender and Otherness: With Particular Reference to the Theology of John Zizioulas”, *Philotheos*, 11 (2011) 261-269.
  9. Second annual patristic symposium at Princeton University in honor of Fr Georges Florovsky Titled “The Body of the Living Christ: The Patristic Doctrine of the Church, February 10-11, 2012. Главно предавање на тему: “The Paschal Embodiment: Church, Eucharist, Eschata in the Writings of St Maximus the Confessor”.
  10. Симпосион *Српска теологија данас*, Београд, 25. мај 2012. г. Уводно предавање на тему: „Догађај Васкрсења Христовог као главни ерминеvтички кључ за сваку епоху“ (рад објављен у зборнику радова са истог скупа)
  11. „Познање циља силом Васкрсења“: Међународни симпосион о Светом Максиму Исповеднику, 18-21. октобар 2012. године – председавајући организационог одбора, излагач и уредник Зборника симпосиона који је објављен 2013. године.
  12. “Finding Hope in Prayer and Liturgy”, Orthodox Pastoral Health Care Retreat, Saturday, March 30, 2013, Greek Orthodox Church of the Holy Cross, Belmont, California
  13. „Христијанизација у Константиново доба и почетком XXI века: претпоставке и могућности“, Симпосион у част Светога Константина и Миланског Едикта, Пожаревац 23. фебруар 2013. Предавање објављено у зборнику скупа: Свети цар Константин Велики. Историјски и теолошки аспекти Миланског едикта, ур. Златко Матић, Пожаревац 2013, стр. 53-80.
  14. Предавање на семинару за православне жене у Џексону, Калифорнија, 15. априла 2013.г.
  15. XXI International Conference on Orthodox Spirituality: *The Ages of Spiritual Life*, Monastery of Bose, 4th-7th September 2013. Предавање на енглеском на тему: „Време у животу Цркве“ (Time in Ecclesial Life).
  16. Симпосион у Лос Анђелесу посвећен Миланском едикту, Лос Анђелес 31. августа 2013. Организатор и предавач.
  17. „Црква и Царство Божије“, Симпосион поводом 20-годишњице служења Епископа Игнатија, Пожаревац 18. фебруар 2014. Модератор.
  18. “Can Theology Provide the Basis for an Orthodox Humanitarianism?” [A presentation at Colloquium: Orthodox Christianity and Humanitarianism: Ideas and Action in the Contemporary World, Boston, May 7-8, 2015] <http://www.bu.edu/cgcm/tag/humanitarianism/>

Предавања по позиву и јавна обраћања

Сарајево, Предавања на трибини Хришћанског културног центра у Старој цркви у 4. марта. 2005. године.

Коларчев универзитет, петак 26. маја 2006. *Религија и еутаназија*, трибина под називом „Религија и еутаназија“ (у штампи)

Getty Museum, Los Angeles, Недеља православља у 2007, “Icon and Ultimate State of Being”.

Барселона, српска парохија, септембар 2003, “Могу ли места бити света?”

Париз, српска парохија, март 2009, „Смисао поста“.

Живот хришћанина између биохемије и слободе у Христу, у сали Саборне цркве Христовог Васкрсења у Чикагу, септембра 2009.

Dillon, University of Montana Western, 8. јун 2009, “Christian Orthodox History & Theology” (презентација)

Сан Дијео, август 2009, „Литургијска обнова или литургијска стагнација“.

Los Angeles, Недеља православља 2010, “Icon and Kingdom of God”.

St Nicholas Ranch, 3. децембра 2009, Pan Orthodox Retreat.

Фулер теолошки институт у Пасадени, Калифорнија, 10. маја 2010, Отварање изложбе православних икона.

New Orleans, “The Future of Ecumenism: An Ecclesial Orthodox Perspective” (предавање на 100 годишњици National Council of Churches, 9-11, новембар 2010) *Witnesses of These Things: Ecumenical Engagement in a New Era 2010: Centennial Ecumenical Gathering and General Assembly of the National Council of the Churches of Christ in the USA and Church World Service.*

Diocesan Days of the Western American Diocese, септембар 2005, “The Testimony of the Orthodoxy in 21st Century”.

Велики амфитеатар Православног богословског факултета, Београд 2007, „Значај Светога Максима Исповедника“, реч на промоцији часописа Луча, посвећеног Светом Максиму
San Francisco, 2013, *Homily on Sunday of Orthodoxy.*

Washington DC, October 27, 2012. “Ecclesiology of Community and the need for tangible unity in North America”, Keynote Address by Bishop Maxim (Vasiljevic) at OCL’s 25th Anniversary Celebration, У припреми зборник. Објављено електронски на више адреса: <http://ocl.org/ecclesiology-of-community-and-the-need-for-tangible-unity-in-north-america/>.

University of Berkeley, The Patriarch Athenagoras Institute, May 3, 2011, “Liberated from Bondage to Decay through the Freedom (Romans 8:21)”.

Годишњи семинар Епархије аустралијско-новозеландске од 16. до 19. марта 2011. године у Сиднеју (предавања „Евхаристија као освећење твари и човека“ и „Светитељи као референтна тачка и парадигма за заједницу светих“).

Monastery of Bose (Italy), September 4-7, 2013, “Time in Spiritual Life”, XXI International Conference on Orthodox Spirituality.

Greek Orthodox Church of the Holy Cross, Belmont, California, March 30, 2013, “Finding Hope in Prayer and Liturgy”. A presentation at the Orthodox Pastoral Health Care Retreat.

Београдска тврђава, 15. маја 2013, „Свети Цар Константин Велики и светост Српских Владара“.

University of Kansas Campus, April 4 2013, *Styles of Sanctity in the Orthodox Church.*

Kansas City, April 5, 2013, *Orthodox Ecclesiology and the Church in North America, Theology and Praxis* (presentation and discussion).

Kansas City, April 5, 2013, Retreat Session I: *The Significance of the Human Person in Theology*

and the Natural Sciences.

University of Kansas Campus, April 6, 2013, Session II: *The Practice of Holiness.*

Земун, Гимназија, предавање на тему *Човек Друго ја*, у циклусу трибине „Школа за другог“, у организацији Земунске гимназије и манастира Светог Архангела Гаврила, 18. октобра 2011. г.

Париз, Српски културни центар, 11. октобра 2013. године, Предавање о поезији Јована Дучића у оквиру промоције књиге поезије Јована Дучића.

Париз, Српски културни центар, Трибина поводом изложбе Манастира Жича, 17. октобра 2015. године.

Чикаго, VI Годишње Сабрање Православних Епископа Америке, 16. септембра 2015. Хомилија I AM NOW REJOICING IN MY SUFFERINGS FOR YOUR SAKE Colossians 1, 24-29.

Требиње, 4–6. фебруара 2016, Трећи годишњи скуп „Теологија у јавној сфери“, у организацији Епархије захумско-херцеговачке и приморске.

Дентон, Тексас, предавање на трибини у Православној парохији Св. Максима Исповедника, 21. јануара 2016. године “World, Nature, Church in St Maximus the Confessor”.

Јавно представљање монографије *Хришћанско наслеђе Косова и Метохије (The Christian Heritage of Kosovo and Metohija)*:

Вашингтон D.C, Библиотека Америчког Конгреса, 10. фебруара, 2015;

у црквеним центрима: NewYork, Boston, Phoenix, LasVegas, SanFrancisco, LosAngeles, February-June, 2015;

Кингс колеџ (King’sCollege), Лондон, 10. маја 2015;

Pittsburgh University, 10. јуна 2016;

Centre Mutuelle Saint-Christophe, Paris, 29. јуна, 2015;

Стокхолм, 27. јануара 2016;

St Theoseveia House, Oxford, 14. фебруара, 2016.

Организовао I Институт Светих Севастијана и Мардарија, Финикс (Аризона), фебруар 2015 и приредио публикацију. <http://www.westsrbdio.org/en/ministries/christian-education/835-sts-sebastian-and-mardarije-orthodox-institute-2015-2016>

Организовао II Институт Светих Севастијана и Мардарија, Сан Дијего, 22-26. фебруара 2016. <http://www.westsrbdio.org/en/component/content/category/143-orthodox-institute>

Организовао симпозион *The Aesthetics of the Christian Image (Icon)*, Стенфорд, 5. марта 2016; <https://sal.stanford.edu/events/symposium-aesthetics-christian-image> у припреми публикација.

Чланство у редакцијама:

– члан редакције факултетског часописа “Богословље“ (2002-2008; 2010-);

– члан редакције часописа “Теолошки погледи“ (2003-2006);

– стручни саветник студентског часописа “Логос“.

Чланство у комисијама и менторство:

- 4 пута члан Комисије за преглед, оцену и одбрану докторске дисертације;
- 3 пута члан Комисије за преглед, оцену и одбрану магистарског рада;
- 11 пута ментор дипломског мастер рада;
- око 20 пута ментор завршних радова.

Мишљење и предлог Комисије

Узевши у обзир да је реч о веома способном кандидату, научном раднику и педагогу са врло дугим искуством, реално је очекивати да ће он и даље напредовати и давати допринос у поменутиим научним сферама.

На основу свега изложеног Комисија сматра да су се стекли сви услови из Закона о високом образовању (Службени гласник РС, бр. 76/2005, 100/2007- аутентично тумачење, 97/2008, 44/2010, 93/2012, 89/2013, 99/2014 и 45/2015 – аутентично тумачење и 68/2015), Статута ПБФ (Пречишћен текст бр. 02–1032/3 од 27. 12. 2012), Правилника о начину и поступку стицања звања и заснивања радног односа наставника Универзитета у Београду („Гласник Универзитета у Београду“, бр. 142/2008, 150/2009 и 160/2011) и Критеријума за стицање звања наставника на Универзитету у Београду („Гласник Универзитета у Београду“, бр. 183/2015 – Пречишћен текст) да се **др Максим-Милан Васиљевић**, ванредни професор на Катедри за Патрологију Православног богословског факултета Универзитета у Београду, изабере у звање редовног професора по конкурс у који се пријавио као једини кандидат, па се стога с поверењем и особитим поштовањем обраћа Изборном и Наставно-научном већу Православног богословског факултета у Београду да утврди предлог и проследи Стручном већу Универзитета у Београду да **донесе одлуку о избору др Максима-Милана Васиљевића у звање редовног професора за ужу научну област Патристика**, са пуним радним временом на том Факултету.

Београд
20. 4. 2016.

др Владан Перишић,
редовни професор Православног богословског факултета у Београду

др Богољуб Шијаковић,
редовни професор Православног богословског факултета у Београду

др Живан Лазовић,
редовни професор Филозофског факултета у Београду